

urat folyó év augusztus 1-től felmentettem plébánosi megbízatása alól. Megmarad a Főegyházmegyei Caritas lelki vezetőjének, de másodállásban kiegészítő lelkészi feladatot tölt be a gyergyószentmiklósi Szent István-plébánián.” Elődje, a hónapok óta betegeskedő *Ferenczi István* az egyházi előljáró engedélyével betegnyugdíjba vonulhat.

Új segédlelkész érkezik Gyergyóremetere *Szabó-Siklódi László-Levente* személyében. Ő brassói szolgálati helyéről kerül a gyergyói nagyközségbe. *Kovács Péter-Pál* segédlelkész helyét veszi át, aki Nyárádtőre kapott plébánosi kinevezést.

Az Erdélyi Mária Rádió nagyváradi központjának műsorigazgatói tisztességét pályázza meg *Karácson Tibor* gyergyóhodosi plébános, így helyét átveszi *Pál Vilmos* plébános, aki most tért vissza a Bozen-brixeni egyházmegyéből.

Székelyhon 2015. július 18.

...

Visszatekintő röviden

2015 szeptember 27-én Fogolykiváltó Boldogasszony búcsús misét celebrált Ákos atya az örmény katolikus templomban, a Bp. XI. kerület Orlay utcai 6. szám alatt.

2015 október 11-én az örmény katolikus szentmise után az Aradi Vértanúkra emlékezve dr. Issekutz Sarolta megkoszorúzta a Hősök Emléktábláját a Bp. Főv. II. kerületi Örmény Önkormányzat, az Erdélyi Örmény Gyökerek és a Fővárosi Örmény Önkormányzat nevében. (XI. Orlay u. 6.)

Kiss Lehel

KARÁCSONY (örmény népdal alapján)

Gáspár, Menyhért és Boldizsár,
Hirdessétek széjjel,
Hirdessétek széjjel:
E világnak Üdvözítő
Született az éjjel,
Született az éjjel!

Édesanyám, siess már! Kész-e a piláf?
Jó apámék jönnek a templom felől!
Zsibongnak a népek, fényes a világ,
Erre tart mindenki, apám legelől!

Gáspár, Menyhért és Boldizsár,
Hirdessétek széjjel,
Hirdessétek széjjel:
E világnak Üdvözítő
Született az éjjel,
Született az éjjel!

Édesanyám, terítsünk gyorsan szőnyeget!
Dobbannak a lábak kinn a küszöbön!
Jó apámék jöttek, biztos éhesek!
Nyikorog az ajtó, zubog az öröm!

Gáspár, Menyhért és Boldizsár,
Hirdessétek széjjel,
Hirdessétek széjjel:
E világnak Üdvözítő
Született az éjjel,
Született az éjjel!

ÖRMÉNY GENOCÍDIUM 100 ÖRMÉNY GENOCÍDIUM 100 ÖRMÉNY GENOCÍDIUM 100

Czézár Nikolett

Az örmény népiertás 100. évfordulójára emlékezik Magyarország

Az örmény nép tragédiája az I. világháborúban címmel nyílt időszakos kiállítás március 20-án az Országos Széchényi Könyvtár főpületében. A kiállítás kurátorainak és tudományos munkatársainak fő célja emléket állítani a hazánkban kevésbé tárgyalt történelmi eseménynek, a 100 éve történt örmény népiertásnak. A kiállítás bemutatja az örmény nép életét az Oszmán Birodalomban, az örmény kereszténységet, a népiertás előzményeit és magát a népiertást. Tárgyalja az első Örmény Köztársaság létrejöttét, az örmény menekültügyet, a diaszpóra létrejöttét és betekintést nyújt a budapesti örménység életébe is. Ezért a kiállítást megtekintő közönség nemcsak a tragikus eseményekről tájékozódhat, hanem megismerkedhet egy színes kultúrával, és örmény honfitársaink sikeres hazai működésével.

Az örménység bizonyult az Oszmán Birodalom keresztény csoportjai közül a legélelmesebbnek, így a 19. századi modernizációs folyamatokból adódó lehetőségeket ők használták ki a lehető legjobban. Természetesen a muszlim és nem muszlim vallású lakosok nem egyenlő politikai, társadalmi jogokkal rendelkeztek. Ennek ellenére az örmény kereskedők sikeres üzleteket bonyolítottak le, és hatalmas kereskedelmi hálózattal rendelkeztek. Az örmény misszionáriusok iskolákat alapítottak, ahol örmény anyanyelvük mellett a török nyelvet is tökéletesen

elsajátították, így az államapparátus azon szegmenseiben, ahol idegennyelv ismeretre volt szükség örményeket alkalmaztak. Az örménység meghatározó szereplője volt a bank- és pénzügyrendszernek, a kézművesiparnak is, továbbá a színművészetben és fényképészetben is jelentős szerephez jutottak a 19. század végén. Az egyenlőségi és alkotmányos jogok megjelenését hirdető tanzimat-reformok illúziója, azt a reményt keltette az örménységben, hogy sikerül a Birodalmon belül érvényesíteni akarataikat és társadalmi, politikai helyzetük számukra kedvezően fog alakulni. Ezért támogatták az 1908-as ifjútörök forradalmat is, akik számára a lelkes örmények problémát jelentettek a későbbiek során, - mivel azok hirdették a szabadság, egyenlőség jelszavát – a törökök célja pedig a szunnita-török hegemónia létrehozása volt. Ez is hozzájárult az 1915-ös erőszakcselekményekhez.

Az 1915-ös népiertást megelőzően, először 1894-96-ban történt hamidi mérszárlások során követtek el erőszakot az örmény nép ellen az Oszmán Birodalomban. Ennek az 1894-ben kitört örmény szászoni lázadás adott ürügyet. Előzménye, hogy a szultán kiadta helyi muszlim adószedőknek a pénz beszédését az örményektől, akiket volt, hogy évi négyszer is megadóztattak. Az így éhezés szélére került örmények fellázadtak, akiket a hamidijék (kurdokból álló katonai

alakulatok) vertek le. Az ügy súlyosbított, különböző progromokat vezettek be az örmények ellen, akiket megkínóztak, kifosztottak. Körülbelül 300 000 örményt gyilkoltak meg kegyetlen módon 1896-ig.

A korábban említett ifjútörököket támogató örmények komoly zavart okoztak Abdülhamidnak, aki 1909. április 13-án ellenforradalmat indított, és megkezdte az örmények lemészárlását Adanában. Ismét mondván csinált ürüggyel indultak az örmények ellen: néhány nappal korábban egy örmény férfi önvédelemből megsebesítette felesége három muszlim támadóját, ezek közül ketten meghaltak. Ezután a helyi muszlimok fehér turbánt viselve összegyűltek, és kötelezték az örményeket boltjaik, műhelyeik nyitvatartására, hogy ne tudjanak elmenekülni. Ekkor megtámadták az örmény negyedét, ahol fosztogattak, gyújtogattak, legyilkolták és megkínózták a menekülőket. Adana örmény negyede több napig lángokban állt, örmény iskolákat, templomokat is felgyújtottak. Az ezt követő mészárláshullám Kilikiától Aleppó vilajetig terjedt. A halálos áldozatok számát körülbelül 40 000-nek tartják.

Az Oszmán Birodalom ifjútörök kormánya 1915 február-márciusában elrendelte több százezer örmény deportálását és lemészárlását. Az első áldozatok katonák voltak, akikkel megásatták saját sírjukat, majd belelőtték őket. 1915 április 25-re virradóra, Konstantinápolyban több száz örmény értelmiségit és befolyásos üzletembert gyűjtöttek össze és börtönöztek be. Így a fizikai önvédelem likvidálása után, - elsőként a katonaságot távolították el - az örménység elvesztette az értelmiségi rétegét is, akik képesek lettek volna megszervezni a közösség védelmét. A megmaradt

örménységet a szíriai sivatagba deportálták, ahol életüket veszítették.

Április 24-e azt a folyamatot testesíti meg, ami elvezetett körülbelül másfél millió örmény halálához, amelyet a világ örmény népiértésként ismer. Az 1915-ben örmények ellen elkövetett embertelen kegyetlenségeknek és mészárlásoknak etnikai alapjuk volt. Az Oszmán Birodalom célja az örmény nép teljes kiirtása és megsemmisítése volt, hogy az ifjútörökök álma a pántörök birodalom létrejöhesse.

A kiállításon megjelenő archív felvételek segítik szemléltetni a kegyetlenségek súlyosságát. A képek többségét az I. világháború során a fronton tevékenykedő külföldi, német, orosz, francia, amerikai, például orvosok, misszionáriusok felvételeinek köszönhetően tudjuk illusztrálni. Kiemelendő *Armin T. Wegner*, *Victor Pitchman*, *Maria Jacobsen* archív fotóinak gyűjteménye. A képanyag Oszmán Birodalomhoz kapcsolódó része a berlini Houshamadyan projekt fényképgyűjteményéből származik.

A kiállított tárgyak nagyrészt az Orlay utcai Budapesti Örmény Katolikus Lelkésztség biztosította. A menekültektől származó edények, tányérok, továbbá egyházi kellékek, könyvek, képek, szönyegek az Örmény Katolikus Lelkésztség muzeális gyűjteményéből került a kiállítótérbe. Ezenkívül az Örmény Nemzeti Könyvtárból származó nyomtatványok, dokumentumok teszik kézzelfoghatóbbá a kiállításon tárgyalt eseményeket.

A kiállítás kurátorai *Dr. Kovács Bálint* és *Dr. Óze Sándor* a Pázmány Péter Katolikus Egyetem oktatói.

A kiállítás tudományos munkatársai: Elke Hartmann, *Krajcsir Piroška*, *Hakob*

Matevosyan, *Merenics Éva*, *Pál Emese*, *Artem Ohandyan*.

A kiállítás létrejöttében együttműködtek: *Arsen Harutyunyan*, *Issekutz Sarolta*, *Kiss Barbara*, *Hautyun Khudanyan*, *Nagyné Sebestény Kriszta*, *Piskorán Nóra*, *Simon J. Zaven*, *Turgyán Tamás*, *Zakariás Antal Dirán*.

Támogatók: Armenian Genocide Museum-Institute, Budapest Főváros II. Kerületi Örmény Önkormányzat, Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület, Budapesti Örmény Katolikus Lelkésztség, Fővárosi Örmény Önkormányzat,

Ferencvárosi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat, Houshamadyan Projekt, Országgyűlés Örmény Nemzetiségi Szószóló, XII. Kerületi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat.

Az örmény népiértésként 100. évfordulója mellett a kiállítás megemlékezik *Andranik Ozanian* születésének 150. évfordulójáról is.

Az Örmény Genocídium 1,5 millió örmény áldozatát *II. Karekin* örmény apostoli katolikus 2015. április 24-én szentté avatta.

(A kiállításról katalógus készül tanulmányokkal és a kiállítás gazdag képanyagával.)

Meghívó

Az Örmény Genocídium 100. évfordulója tiszteletére
Az örmény nép tragédiája az I. világháborúban c.
kiállítás tablóból 2015. november 11-én 17 órakor nyílik kiállítás
a nagyváradai Partiumi Keresztény Egyetemen (Nagyvárad, Str. Primariei 36.).

A kiállítást megnyitja *dr. Issekutz Sarolta* és *Ráksi Lajos* lelkész-igazgató.
Ezt követően levetítésre kerül az Örmény Genocídiumról szóló dokumentumfilm (57').

A kiállítás 2 hétig lesz látogatható.
Köszönetet mondunk az Országos Széchényi Könyvtárnak, hogy a kiállítás tablót a rendelkezésünkre bocsátotta. Köszönet illeti a Bp. Főv. II. kerületi Örmény Önkormányzatot, hogy a kiállítás megvalósítását támogatja.

Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

Zeneagapé

2015. november 29-én az örmény katolikus szentmise után, kb. 12.00 órától a Zeneagapén *dr. Szuper Géza* és *Vikol Kálmán* együttes lesz a vendégünk, majd **december 27-én** kb. 12.00 órától a hagyományos Karácsonyi CD bemutatóra kerül sor (DJ Szongoth). Mindenkit szeretettel vár

Szongoth Gábor
szervező-rendező